

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ

Г-ЖА V. TRSTENJAK

представено на 14 май 2009 година¹**I — Въведение**

1. Предмет на настоящото производство по постановяване на преюдициално заключение е въпрос, поставен от австрийския Oberster Gerichtshof (наричан по-нататък „запитващата юрисдикция“) относно тълкуването на Директива 87/344/ЕИО на Съвета от 22 юни 1987 година относно координирането на законовите, подзаконовите и административните разпоредби относно застраховките за съдебни разноски². Преюдициалният въпрос се отнася до член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344, по силата на който лице със застрахователно покритие за правни разноски в случаите, когато се допуска адвокат или друго подходящо квалифицирано лице съгласно националното право (по-нататък „адвокат или друго подходящо квалифицирано лице съгласно националното право“ са обозначавани заедно с родовото понятие „юридически представител“) да защитава, да представява или да обслужва интересите му в съдебно или административно производство, може свободно да избира такъв юридически представител.

2. Спорът по главното производство води началото си от отказа на ответника в главното производство да възстанови на жалбоподателя в главното производство разноските за адвокат, упълномощен от него във връзка с неплатежоспособността на две предприятия за предоставяне на инвестиционни услуги. Ответникът обосновава отказа си с това, че по силата на общите застрахователни условия, на които се основава договорът, има право сам да избира юридически представител, доколкото множество застраховани при него лица са претърпели вреди вследствие на неплатежоспособността и поради това е налице така нареченият случай на колективни вреди.

3. Запитващата юрисдикция иска да се установи дали член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344 трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска тълкуване на национална правна уредба, съгласно която застраховател на правни разноски може да включи в застраховката на правни разноски клауза, по силата на която същият има право да избира юридически представител при настъпване на едно и също застрахователно събитие, от което са увредени голям брой притежатели на полици и която клауза поради това ограничава правото на отделния притежател на полица на свободен избор на юридически представител (наричана по-нататък „клауза за колективни вреди“).

1 — Език на оригиналния текст: немски.

2 — ОВ L 185, стр. 77; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 1, стр. 186.

II — Правна уредба

6. Член 3 от Директива 87/344 гласи:

А — Общностна правна уредба

4. Според текста на немски език³ на единадесето съображение от Директива 87/344 интересът на лицето, застраховано за правни разноски, означава, че самото застраховано лице може да избира адвокат или друго подходящо квалифицирано лице съгласно националното законодателство в рамките на съдебни и административни производства, и то във всеки случай на възникване на конфликт на интереси.

5. Съгласно дванадесето съображение от Директива 87/344 на държавите членки следва да бъде предоставен избор да освобождават предприятията от задължението да предоставят на застрахованото лице свободно да избира адвокат, ако застраховката за съдебни разноски е ограничена до случаи, произтичащи от употребата на пътни превозни средства на тяхна територия, и ако са спазени други ограничителни условия.

3 — Между текста на немски език на единадесетото съображение и текстовете на другите езици има значително несъответствие. Ще разгледам това несъответствие в точка 71 от настоящото заключение.

„1. Покритието за съдебни разноски е предмет на отделен договор от този, който се съставя за другите категории застраховки или се регламентира в отделна част от една обща полица, в която се посочва естеството на покритите съдебни разноски и, по искане на държавата членка, размерът на съответната премия.

2. Всяка държава членка предприема необходимите мерки, за да осигури, че установените на нейна територия предприятия приемат, в зависимост от наложения от държавата членка избор или по техен собствен избор, ако държавата членка е съгласна с това, най-малко едно от следните решения, които представляват алтернативи:

а) предприятието гарантира, че нито един член на персонала, който се занимава с управление на исковете за съдебни разноски или с правни консултации във връзка с тях, същевременно не извършва сходна дейност:

— [ако предприятието извършва различни видове застраховане, дейност по друг вид застраховане,]

- [независимо дали предприятието извършва различни видове застраховане] или е специализирано в друго предприятие, което е финансово, търговски или административно свързано с първото предприятие, и което извършва застраховки по [един] или повече от останалите класове, посочени в Директива 73/239/ЕИО;
- б) предприятието възлага управлението на исовете във връзка със застраховки за съдебни разноски на предприятие, което има самостоятелна правосубектност. Това предприятие се посочва в отделния договор или в отделната част, съгласно параграф 1. Ако предприятието със самостоятелна правосубектност е свързано с предприятие, което извършва застраховки по [един] или повече от останалите класове, посочени в точка А от приложението към Директива 73/239/ЕИО, членовете на персонала на предприятието, които се занимават с обработката на исовете или с правни консултации във връзка с тази обработка, не могат едновременно да упражняват същата или сходна дейност в друго предприятие. В допълнение държавите членки могат да налагат същите изисквания по отношение на членовете на управителния орган;
- в) в договора предприятието позволява на застрахованото лице правото да възлага защитата на интересите си [от момента, в който лицето има право да поиска намесата на застрахователя по силата на полицата], на адвокат по негов избор или до степенята, до която националното право позволява, на друго лице с подходяща квалификация.
3. Независимо от възприетото решение интересът на лицата със застрахователно покритие за съдебни разноски се счита за гарантиран по равностоен начин по силата на настоящата директива.“
7. Член 4 от Директива 87/344 предвижда:
- „1. Във всеки договор за застраховка за съдебни разноски изрично се признава, че:
- а) когато се допуска адвокат или друго подходящо квалифицирано лице съгласно националното право да защитава, да представлява или да обслужва интересите на застрахованото лице при евентуално разследване или производство, това застраховано лице е свободно да избира такъв адвокат или друго лице;
- б) застрахованото лице е свободно да избира адвокат или всяко друго подходящо квалифицирано лице, в зависимост от неговите предпочитания и до степенята, до която националното право позволява, да обслужва интересите му в случай на възникване на конфликт на интереси.
2. Адвокат означава всяко лице, което има право да упражнява професионалната си дейност под едно от названията, предвидени в Директива 77/249/ЕИО на Съвета

от 22 март 1977 година относно улесняването на ефективното упражняване от адвокатите на свободата на предоставяне на услуги.“

г) предприети са мерки правните консултации и представителството на всяка от страните в спор да се осъществяват от напълно независими адвокати, когато тези страни са застраховани за съдебни разноски при един и същ застраховател.

8. Член 5 от Директива 87/344 гласи:

„1. Всяка държава членка може да предвижда освобождаване от прилагането на член 4, параграф 1 за застраховките за съдебни разноски, ако са изпълнени следните условия:

а) застраховката е ограничена до случаи, произтичащи от употребата на пътни превозни средства на територията на съответната държава членка;

б) застраховката е свързана с договор за предоставяне на помощ в случай на злополука или повреда, свързана с пътно превозно средство;

в) нито застрахователят на съдебните разноски, нито застрахователят на помощта не извършва никакви категории застраховки за гражданска отговорност;

2. Предоставян[е]то на освобождаване от държава членка на предприятие в съответствие с параграф 1 не засяга прилагането на член 3, параграф 2.“

Б — *Национална правна уредба*

9. Националната правна уредба се съдържа в членове 158k и 158r от австрийския закон за застрахователните договори от 1958 г. (Versicherungsvertragsgesetz, наричан по-нататък „VersVG“). Член 158k от VersVG предвижда:

„1. Притежателят на полица има право по свой избор да упълномощи лице, притежаващо професионална квалификация да осъществява процесуално представителство, което да го представлява в съдебни или административни производства. Освен това той може по свой избор да упълномощи адвокат, за да защитава законните му интереси в случай на конфликт на интереси със застрахователя.

2. В застрахователния договор е възможно да се предвиди, че притежателят на полица може да упълномощи в съдебни или административни производства да го представляват само лица, които имат право да осъществяват представителство по занятие и притежават кантора по мястото на първоинстанционната юрисдикция или администрация, компетентна по отношение на разглежданото производство. Ако на това място няма поне четири такива лица, които имат там кантора, правото на избор трябва да се разшири до лицата от района на първоинстанционната юрисдикция, където се намира съответният орган.

3. Правото на свободен избор, признато на притежателя на полица съгласно параграф 1, първо изречение, се прилага когато той иска да бъде подпомаган от юридически представител в административно или съдебно производство; в случай на конфликт на интереси следва да се приложи признатото във второто изречение от същия параграф право. Ако застрахователят възложи на друго предприятие управлението на вредите (член 158), второ изречение), задължението за информиране се отнася и до това предприятие.“

В — Общи условия на застраховане на правни разноски

10. Общите условия на застраховане на правни разноски („Allgemeine Bedingungen für die Rechtsschutz Versicherung“) са типови условия, изготвени от Österreichischer Versicherungsverband (Австрийска

асоциация на застрахователите). Редакцията на член 6.7.3 от тези условия, която е в сила през 1995 г. (наричани по-нататък „ARB 1995“), гласи:

„В случаите, когато за защита на законните си интереси множество притежатели на полици имат застрахователно покритие въз основа на един или повече застрахователни договори и по идентична или сходна причина интересите им са насочени срещу едно/едни и също/същи лице/лица, застрахователят има право първоначално да ограничи престацията си до извънсъдебна защита на законните интереси на притежателите на полици и до воденето на необходимите „пилотни“ дела от избрани от него юридически представители. В случаите или от момента, когато тези мерки не предоставят на притежателите на полици достатъчна защита срещу загубване на правата им, и по-специално при предстоящо изтичане на давност, застрахователят понася и разходите, свързани с колективни иски или с други колективни форми на съдебна и извънсъдебна защита на техните интереси от избрани от него юридически представители.“

III — Фактите, спорът по главното производство и преюдициалните въпроси

11. Жалбоподателят в главното производство, д-р Erhard Eschig, сключва с ответника в главното производство, дружеството UNIQA Sachversicherung AG, договор за застраховка на правни разноски, в който

е уговорено да се прилагат ARB 1995.

12. Жалбоподателят в главното производство инвестира пари в две предприятия за инвестиционни услуги. Тези предприятия изпадат в неплатежоспособност. От неплатежоспособността са засегнати жалбоподателят в главното производство и няколко хиляди други инвеститори. Жалбоподателят в главното производство възлага на адвокатска кантора, установена на мястото, където той живее, да го представлява по-специално в производството по несъстоятелност, образувано по отношение на имуществото на предприятията, в наказателно производство, образувано срещу органите на тези предприятия, както и в производство, образувано срещу Република Австрия във връзка с липса на надзор върху финансовите пазари.

13. Жалбоподателят в главното производство иска от ответника в главното производство да потвърди, че миналите и бъдещи действия на неговите адвокати са покрити от застраховката на правни разноски. Ответникът в главното производство отхвърля това искане. Той посочва, че близо 180 увредени лица са застраховани при него за правни разноски. Според него член 6.7.3 от ARB 1995 предвижда в такъв случай, че от лицата, застраховани за правни разноски, може да се изисква да участват във воденето на „пилотни“ дела или в колективни искове, вместо да водят индивидуални дела, и че в този случай той има право да избира юридическия представител. Поради това той счита, че в образуваното от жалбоподателя производство не е длъжен да поема разноските, направени от жалбоподателя по отделно дело.

14. Вследствие на това жалбоподателят в главното производство подава иск срещу ответника в главното производство, с който иска да се установи, на първо място, че ответникът е длъжен да поеме разноските, свързани с действията на адвокатите му в минали и бъдещи производства, и на второ място, че член 6.7.3 от ARB 1995 е недействителен и поради това не е част от договора за застраховка на правни разноски. Жалбоподателят в главното производство губи делото на първа и на въззивна инстанция. Двете юрисдикции постановяват, че тълкуване на член 158k от VersVG в смисъл, че е допустима клауза за колективни вреди като член 6.7.3 от ARB 1995, е съвместимо с член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344.

15. Запитващата юрисдикция, сезирана с ревизионна жалба, иска да установи как следва да се тълкува член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344. Според нея, от една страна, член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344 предвижда право на свободен избор на юридически представител. Тя счита, че този факт подкрепя становището на жалбоподателя в главното производство. От друга страна, налице са сериозни основания за допустимостта на клауза за колективни вреди, когато голям брой лица, застраховани за правни разноски, са увредени от едно и също застрахователно събитие. Разходите за „пилотен“ процес или за колективен иск, предявен от името на множество лица, застраховани за правни разноски, посредством един и същи юридически представител, били значително по-ниски отколкото разходите за провеждането на отделни производства. В допълнение това ограничение на разходите изглеждаше необходимо в интерес на застрахователната общност.

16. Според запитващата юрисдикция в хипотезата, в която тълкуване в този смисъл на член 158k от VersVG е съвместимо с член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344, възниква въпросът въз основа на какви критерии следва да се разграничава случай на колективни вреди от други случаи. Запитващата юрисдикция има съмнения дали клауза като член 6.7.3 от ARB 1995, по силата на която застраховател на правни разноски има право да избира юридически представител, когато са засегнати множество застраховани за правни разноски лица, следва да се счита за съвместима с целите и изискванията на Директива 87/344.

17. Запитващата юрисдикция решава да спре националното производство и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1. Следва ли член 4, параграф 1 от Директива 87/344 [...] да се тълкува в смисъл, че не допуска клауза, която се съдържа в общите застрахователни условия на даден застраховател на правни разноски, по силата на която същият има право да избира юридически представител при настъпване на едно и също застрахователно събитие, от което са увредени голям брой притежатели на полици (например неплатежоспособност на предприятие, предоставящо услуги по посредничество и търговия с ценни книжа) и която клауза поради това ограничава правото на отделния притежател на полица на свободен избор на адвокат (т.нар. „клауза за колективни вреди“)?

2. При отрицателен отговор на първия въпрос: при какви условия са налице „колективни вреди“, които по смисъла (или в допълнение) на посочената директива дават право застрахователят да избере юридически представител вместо притежателя на полицата?“

IV — Производство пред Съда

18. Актът за преюдициално запитване от 23 април 2008 г. постъпва в секретариата на Съда на 15 май 2008 г.

19. Жалбоподателят и ответникът в главното производство, правителствата на Република Австрия и на Чешката република, както и Комисията на Европейските общности представят писмени становища.

20. Представителите на жалбоподателя и на ответника в главното производство, на правителствата на Република Австрия и на Чешката република, както и на Комисията взимат участие в съдебното заседание от 11 март 2009 г. и допълват становищата си.

V — Основни доводи на страните

21. Между всички страни в производството съществува съгласие по въпроса, че Директива 87/344 има за цел да се премахнат пречките пред достъпа до пазара в областта на застраховането на правни разноски, произтичащи от националните правни уредби относно защитата срещу конфликти на интереси. Преди приемането на Директива 87/344 в Германия е прилагано така нареченото изискване за задължително специализиране, водещо до ограничаване на достъпа до пазара на застрахователните предприятия от други държави членки. С цел да се улесни достъпът до пазара на застрахователните предприятия от други държави членки, като същевременно се осигурява защита срещу конфликти на интереси, в член 3, параграф 2 от Директива 87/344 са предвидени три алтернативни решения със структурен характер за избягването на конфликти на интереси, към които, на първо място, спада управлението чрез отделен персонал на исковете във връзка със застраховка на правни разноски и във връзка с други категории застраховки, на второ място, възлагане на управлението на исковете на друго предприятие външен изпълнител, и на трето място, модел, съгласно който застрахованото за правни разноски лице е свободно да използва услугите на юридически представител по негов избор.

22. Освен това безспорно за всички страни в производството е това, че член 4, параграф 1, буква б) от Директива 87/344 гарантира в защита на застрахованото за правни разноски лице право на свободен избор на юридически представител, когато въпреки предвиденото в член 3, параграф 2 от Директивата правило със структурен характер възникнат конкретни конфликти на интереси.

23. Страните в производството имат обаче различни становища относно тълкуването на член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344.

24. Според *жалбоподателя в главното производство, Република Австрия и Чешката република* член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344 гарантира право на свободен избор на юридически представител в административни и съдебни производства, което не зависи нито от избора на посочените по-горе алтернативни решения, нито от съществуването на конкретен конфликт на интереси. Жалбоподателят в главното производство счита, че самостоятелното значение на правото на свободен избор на юридически представител, предвидено в член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344, се проявява в това, че то не зависи от съществуването на конфликт на интереси, но за сметка на това, поради неговото ограничаване до административните или съдебните производства, то има по-ограничено приложно поле отколкото член 4, параграф 1, буква б) от Директива 87/344. Република Австрия посочва, че макар да е ограничено до административните и съдебните производства в сравнение с първоначалния проект на Директивата, правото на свободен избор на юридически представител все пак има самостоятелно значение в тази ограничена рамка.

25. Жалбоподателят в главното производство, Република Австрия и Чешката република считат, че буквата на член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344 не допуска юридическият представител да бъде избран от застрахователя на правни разноски вместо от застрахованото за правни разноски лице.

26. Възможността за ограничаването на това право не можело да бъде основана на член 5 от Директива 87/344. Те напомнят, че преди приемането на тази директива автомобилните клубове в някои държави членки са предоставяли подкрепа на членовете си в спорове по пътно-транспортни произшествия посредством юридически представители на клуба. Член 5 от Директива 87/344 представлявал дерогираща разпоредба, предназначена да позволи запазването на тази практика.

27. Според посочените страни по отношение на случаите на колективни вреди трябва да се отхвърли ограничителното тълкуване или ограничаването на обхвата на прилагане на член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344 по съображения, свързани с неговата цел. Жалбоподателят в главното производство отбелязва, че при приемането на Директива 87/344 са регистрирани случаи на колективни вреди. Ето защо не било възможно да се ограничи приложното поле на член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344 по съображение за новия характер на случаите на колективни вреди. В този контекст Република Австрия изтъква липсата на прецизност на понятието за колективна вреда. Накрая жалбоподателят в главното производство и Чешката република посочват многобройни неблагоприятни последици за застрахованите за правни разноски лица, които можело да възникнат в резултат на прилагането на клауза за колективни вреди.

28. Жалбоподателят в главното производство, Република Австрия и Чешката република предлагат да се отговори на първия преюдициален въпрос в смисъл, че член 4, параграф 1 от Директива 87/344 не допуска

ограничаване на правото на застраховано за правни разноски лице на свободен избор на юридически представител като разглежданото в главното производство.

29. *Ответникът в главното производство* счита, че Директива 87/344 няма за цел да предостави на застрахованото за правни разноски лице право на свободен избор на юридически представител.

30. Той счита, че доколкото член 3 от Директива 87/344 предвижда три алтернативи за избягването на конфликти на интереси и не следва да се предпочита никоя от тях, член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344 не може да се тълкува в смисъл, че във всички случаи предоставя право на свободен избор на юридически представител.

31. Това се установявало още от текста на единадесетото съображение от Директива 87/344, в което се признавало посоченото право във всеки случай на възникване на конфликт на интереси. От това следвало да се заключи а contrario, че при липса на такъв конфликт на интереси правото на свободен избор на юридически представител по принцип не съществува.

32. Предвиденото в член 5 от Директива 87/344 изключение също било доказателство за това. То означавало, че изключенията от правото на свободен избор на юридически представител са допустими. Според ответника в главното производство

ство член 5 от Директива 87/344 не представлява абсолютно изключение, а просто пример. Невземането предвид на колективните вреди налагало в интерес на застрахованите за правни разноски лица да се пристъпи към тълкуване в този смисъл или по аналогия на член 5 от Директива 87/344. Той посочва, че Австрия вече е включила на законодателно равнище такова изключение по отношение на териториалните ограничения на правото на избор на юридически представител в член 158k, параграф 2 от VersVG.

33. Това съответствало и на полезното действие на Директивата. Според него е важен въпросът от кое тълкуване на практика може да се извлече максимална полза. В областта на застраховането интересът на застрахованите за правни разноски лица винаги трябвало да се има предвид в неговата цялост. С оглед на това целта трябвало да бъде да се осигури във възможно най-голяма степен равно третиране на застрахованите лица и да се предостави на всички застраховани за правни разноски лица достъп до наличния капитал по възможно най-ефикасен и равнопоставен начин. С оглед на интереса от застраховка на правни разноски, достъпна за всички потребители, било наложително да се приемат специални правила за случаите на колективни вреди.

34. По-нататък ответникът в главното производство посочва, че през 1987 г., когато е приета Директива 87/344, случаите на колективни вреди все още не са взимани предвид.

35. Освен това ответникът в главното производство изтъква последиците от недопустимостта на клауза за колективни вреди. В този контекст той разглежда, на първо място, конкурентното отношение между застраховките на правни разноски и финансирането на разноските, свързани с производството. На второ място, той посочва, че Директива 87/344 не урежда обхвата на покритието на застраховката на правни разноски. Поради това било възможно недопустимостта на клаузите за колективни вреди да доведе до изключване на определени рискове и до фиксиране на пределни граници на покритието.

36. Накрая, ответникът в главното производство изтъква преимуществата на клауза за колективни вреди за застрахованите за правни разноски лица.

37. Той предлага на Съда да отговори на първия преюдициален въпрос, че член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344 трябва да се тълкува в смисъл, че в случаите на колективни вреди прехвърлянето на избора на юридически представител от застрахованото за правни разноски лице към застрахователя на правни разноски следва да се счита за допустимо.

38. По отношение на втория преюдициален въпрос ответникът в главното производство поддържа, че случаите на колективни вреди са събития, от които множество лица претърпяват вреда, която поне от абстрактна гледна точка може да бъде разгледана в едно-единствено съдебно производство или в „пилотен“ процес в интерес на процесуалната

икономия. В това отношение трябва да се има предвид дали става въпрос за случаи, в които увреждащото събитие има значителен обхват, дали вредите засягат пряко отделните притежатели на полици и са от едно и също естество, дали правното основание е едно и също и дали ответниците са по същество същите.

39. Според *Комисията* изискването за свободен избор на юридически представител по член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344 не може да се счита за самостоятелна цел на тази директива. Ако това беше така, двете първи алтернативи със структурен характер, предвидени в член 3, параграф 2 от Директива 87/344, биха били ирелевантни. Тогава те вече нямаше да представляват алтернативни решения, а просто допълнителни мерки.

40. Комисията напомня, че по този въпрос Директива 87/344 не съответства на първоначалното предложение за директивата на Комисията. То е предвиждало първично право на свободен избор на юридически представител. Общностният законодател обаче не възприел изцяло това предложение. По-конкретно свободният избор на юридически представител бил ограничен до съдебни и административни производства.

41. Според Комисията единадесетото съображение от Директивата също подкрепя това тълкуване. Съгласно това съображение интересът на лицата със

застрахователно покритие за правни разноски означава, че застрахованото лице трябва да може да избира юридически представител и това важи във всеки случай на възникване на конфликт на интереси.

42. Комисията счита, че Директива 87/344 не предвижда абсолютно право на свободен избор на юридически представител. Поради това тя стига до извода, че предвиденото в член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344 право може да подлежи на ограничения, доколкото това е в интерес на отделните застраховани за правни разноски лица.

43. Според нея няма никакви данни за това, че случаите на колективни вреди са били предмет на разискванията по изготвяне на проекта на Директивата. Поради това тя стига до извода, че Директива 87/344 не забранява използването на клаузи за колективни вреди, стига да е гарантирана защитата на застрахованите лица.

44. Що се отнася до въпроса въз основа на какви критерии следва да се установи кога е налице колективна вреда, според Коми-

сията със сигурност не може да има никакви съмнения по отношение на настоящия случай, в който увредените лица наброяват поне 16 000, и следователно не е необходимо да се дава отговор на този въпрос.

45. Комисията предлага да се отговори на първия преюдициален въпрос, че член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344 трябва да се тълкува в смисъл, че допуска клауза, по силата на която застрахователят на правни разноски има право да избира юридически представител при настъпване на едно и също застрахователно събитие, от което са увредени голям брой застраховани за правни разноски лица, и която клауза поради това ограничава правото на отделното застраховано за правни разноски лице на свободен избор на юридически представител.

VI — Правен анализ

A — Първият преюдициален въпрос

46. С първия си преюдициален въпрос запитващата юрисдикция иска от Съда да направи тълкуване на член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344. Тя иска да се установи дали тази разпоредба трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска тълкуване на национална разпоредба като член 158k от *Vers VG*, съгласно което

в договори за застраховка на правни разноски е допустима клауза за колективни вреди.

47. Считаю, че на този въпрос трябва да се отговори утвърдително по следните причини. Първо, текстът на член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344 не предвижда изключение за случаите на колективни вреди (1). Второ, цялостната структура на Директива 87/344 подкрепя тезата за самостоятелното значение на правото на свободен избор на юридически представител в съдебни и административни производства по смисъла на член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344 (2). Трето, член 5 от Директива 87/344 не може да се прилага по аналогия за случаи на колективни вреди (3). Четвърто, не са налице условията за ограничаване на обхвата на прилагане на член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344 по съображения, свързани с неговата цел (4).

1. По текста на член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344

48. Съгласно член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344 във всеки договор за застраховка на правни разноски изрично се признава, че когато се допуска юридически представител да защитава, да представлява или да обслужва интересите на застрахованите за правни разноски лица в съдебно или административно производство, това застраховано за правни разноски лице е свободно да избира такъв юридически представител.

49. Според текста на член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344 правото на избор действително е ограничено до съдебни или административни производства. В рамките на това ограничаване обаче не е предвидено изключение за случаите на колективни вреди. Следователно съгласно принципа *ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus* текстът на член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344 представлява аргумент против разграничението на случаите на колективни вреди от другите случаи. При това положение текстът на член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344 не подкрепя тезата за допустимостта на клауза за колективни вреди, по силата на която застрахователят на правни застраховки, а не лицето, застраховано за правни разноски, може да избира юридически представител.

2. По самостоятелно значение на правото на свободен избор на юридически представител в съдебни и административни производства

50. Според ответника в главното производство и Комисията правото на свободен избор на юридически представител по член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344 няма самостоятелно значение. Доколкото в подкрепа на становището си те се позовават на общата структура, целите и историята на създаване на Директива 87/344, бих искала най-напред да разгледам историята на създаване, целите и съдържанието на тази директива.

51. Директива 87/344 е една от множеството директиви⁴, които имат за цел да се улесни достъпът до пазара в областта на прякото застраховане⁵. В областта на застраховането на правни разноски ограниченията на достъпа до пазара произтичат от различните правни уредби, приети от държавите членки с цел да се предотвратят конфликти на интереси⁶.

52. Конфликти на интереси могат поспециално да възникнат, когато дадено застрахователно предприятие предлага множество категории застраховки. Така например, когато застрахователно предприятие предлага застраховки гражданска отговорност и застраховки на правни разноски, не може да се изключи възможността, че в случай на съдебен спор то ще действа както на страната на увредителя, така и на страната на увреденото лице⁷.

4 — Вж. Първа директива 73/239/ЕИО на Съвета от 24 юли 1973 година относно координирането на законовите, подзаконовите и административните разпоредби относно достъпа до и упражняването на пряка застрахователна дейност, различна от животозастраховане (ОВ L 228, стр. 3; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 1, стр. 14); Втора директива 88/357/ЕИО на Съвета от 22 юни 1988 година относно координирането на законовите, подзаконовите и административните разпоредби, отнасящи се до прякото застраховане, различно от животозастраховането, и за формулиране на разпоредби за улесняване на ефективното упражняване на свободата на предоставяне на услуги, и за изменение на Директива 73/239/ЕИО (ОВ L 172, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 1, стр. 197); Втора директива 90/169/ЕИО на Съвета от 8 ноември 1990 година относно координирането на законовите, подзаконовите и административните разпоредби, отнасящи се до прякото животозастраховане, и за установяване на разпоредби за улесняване на ефективното упражняване на свободата на предоставяне на услуги, и за изменение на Директива 79/267/ЕИО (ОВ L 330, стр. 50).

5 — Относно целите вж. третото съображение от Директива 87/344; вж. също по този въпрос Bähr, G. W., „Der Rechtsrahmen für Niederlassungen von europäischen Versicherungsunternehmen in Deutschland — zugleich Anmerkungen zur Corporate Compliance für Niederlassungen“, в Liber amicorum für Gerrit Winter, Verlag Versicherungswirtschaft, 2007, 191—208.

6 — Вж. четвъртото съображение от Директива 87/344.

7 — Вж. Cerveau, B., и Margeat, H., „Commentaire de la directive du Conseil des Communautés européennes portant coordination des dispositions législatives, réglementaires et administratives concernant l'assurance protection juridique“, Gazette du Palais, 1987, p. 580, 581.

53. С цел предотвратяването на конфликти на интереси в Германия е прилагано изискването за задължително специализиране. Доколкото обаче в по-голямата част от останалите държави членки застрахователните предприятия са организирани като предприятия, извършващи различни видове застраховане, тези застрахователни предприятия не отговаряли на изискването за задължително специализиране. Поради това по отношение на тези застрахователни предприятия това изискване водело до ограничаване на достъпа до пазара.

54. Целта на Директива 87/344 е премахването на това ограничение на пазара, като едновременно с това се създадат гаранции за избягването на конфликти на интереси⁸. Това е контекстът, в който следва да се разглежда член 3, параграф 2 от Директива 87/344, предвиждащ три алтернативни решения със структурен характер за избягването на конфликти на интереси:

— първото решение, предвидено в буква а), се състои по същество в това, че член на персонала, който е специално натоварен с управлението на исковете за правни разноски или за правните консултации във връзка с тях, не може едновременно с това да извършва сходна дейност (наричано по-нататък „модел на специалната компетентност“);

— според второто решение по буква б) управлението на исковете във връзка със застраховки на правни разноски трябва да бъде възложено на предприятие, което има самостоятелна правосубектност (наричано по-нататък „модел на възлагане на дейности на външни изпълнители“);

— според третото решение, предвидено в буква в), застрахователното предприятие трябва да предвиди в договора, че застрахованото лице има правото да възлага защитата на интересите си от момента, в който същото е оправомощено да поиска намесата на застрахователя по силата на полицата, на юридически представител по негов избор (наричано по-нататък „модел на юридическия представител“).

55. Съгласно член 3, параграф 3 от Директива 87/344 всяко от тези решения се счита за равностойна защита на интересите на лицата, застраховани за правни разноски. Всяка държава членка следва да гарантира, че установените на нейната територия застрахователни предприятия са възприели поне едно от тези алтернативни решения. Тя все пак може да избере да наложи едно от тези алтернативни решения или да остави свобода на предприятията да избират между повече от едно алтернативно решение.

56. В допълнение към мерките със структурен характер за избягването на конфликти на интереси, предвидени в член 3, параграф 2 от Директива 87/344, член 4, параграф 1, буква б) от тази

8 — Вж. осмото съображение от Директива 87/344.

директива предвижда защита срещу конкретни конфликти на интереси. По силата на тази разпоредба лице, застраховано за правни разноси, има право на свободен избор на юридически представител, когато възникне конфликт на интереси.

57. Противно на поддържаното от ответника в главното производство и от Комисията, нито от връзката на правото на свободен избор на юридически представител в съдебни и административни производства по член 4, параграф 1, буква а) с мерките със структурен характер за избягването на конфликти на интереси (а), нито от връзката на същото с правото на свободен избор на юридически представител в случай на конфликт на интереси (б), нито от целите на Директива 87/344 (в), или още от историята на създаване на Директива 87/344 (г) следва, че това право няма самостоятелно значение.

а) По връзката на правото на свободен избор на юридически представител по член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344 с мерките със структурен характер за избягване на конфликти на интереси, предвидени в член 3, параграф 2 от Директива 87/344

58. Ответникът в главното производство и Комисията поддържат, че правото на свободен избор на юридически представител по член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344 трябва да се тълкува във връзка с член 3, параграф 2, буква в) от нея и представлява просто специален израз на модела на юридическия представител. Те

твърдят, че ако на правото на свободен избор на юридически представител се признае самостоятелно значение, в крайна сметка винаги би се прилагал моделът на юридическия представител по член 3, параграф 2, буква в) от Директива 87/344. Според тях това би довело до обезсмисляне на другите две алтернативни решения, тоест на модела на специалната компетентност по член 3, параграф 2, буква а) от Директива 87/344 и на модела на възлагане на дейности на външни изпълнители по член 3, параграф 2, буква б) от същата директива.

59. Този подход не е убедителен.

60. На първо място, моделът на специалната компетентност по член 3, параграф 2, буква а) от Директива 87/344 и моделът на възлагане на дейности на външни изпълнители по член 3, параграф 2, буква б) от същата директива запазват собственото си приложно поле дори в случаите, когато от член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344 се извежда самостоятелно право на свободен избор на юридически представител в съдебни и административни производства.

61. Всъщност моделът на юридическия представител по член 3, параграф 2, буква в) Директива 87/344 има по-широко съдържание от член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344. Член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344 предвижда правото на свободен избор на представител само в случай на съдебно или административно производство. За разлика от това, съгласно модела на

юридическия представител по член 3, параграф 2, буква в) от Директива 87/344 лицето, застраховано за правни разноски, има правото да възлага защитата на интересите си на юридически представител от момента, в който може да поиска намесата на застрахователя въз основа на полицата, следователно преди каквото и да е съдебно или административно производство⁹.

62. Вярно е, че приложното поле на модела на специалната компетентност и на модела на възлагане на дейности на външни изпълнители се ограничава, ако се приеме, че е налице самостоятелно право на свободен избор на юридически представител в съдебни и административни производства. При все това те запазват самостоятелно приложно поле.

63. Обратно, предложеното от ответника в главното производство и от Комисията тълкуване би довело до пълната загуба на самостоятелно приложно поле на член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344. При модела на юридически представител правото на свободен избор на юридически представител съществува преди образуване на каквото и да е съдебно или административно производство. Ако член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344 намираше приложение само в случай на избор на решението за юридически представител, тази разпоредба би била напълно лишена от нормативно съдържание¹⁰.

9 — Във връзка с въпросите на тълкуването на понятието „съдебно производство“ вж. Blundell, H: „Free to choose? Before the event legal expenses insurance and freedom of choice“, Journal of Private International Law, 2004, p. 93, sq.

10 — Вж. Serveau, V. и Margeat, H., цит. съч., посочено в бележка под линия 7, стр. 584.

64. С оглед на принципа на римското право *ut magis valeat quam pereat*, според който тълкуване, което дава самостоятелно значение на всеки член, е за предпочитане пред тълкуване, което лишава някои членове от самостоятелно значение, връзката между член 3, параграф 2 и член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344 подкрепя тълкуването, съгласно което член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344 се разбира като разпоредба, предоставяща на осигуреното лице самостоятелно право на свободен избор на юридически представител.

б) По връзката на правото на свободен избор на юридически представител по член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344 със защитата срещу конкретни конфликти на интереси по член 4, параграф 1, буква б) от същата директива

65. Считам, че съществуването на член 4, параграф 1, буква б) от Директива 87/344, който предвижда право на свободен избор на юридически представител в случай на конкретен конфликт на интереси, също е аргумент в полза на самостоятелното значение на правото на свободен избор на юридически представител в съдебни и административни производства, предвидено в член 4, параграф 1, буква а) от същата директива. Ако член 4, параграф 1, буква а) беше ограничен единствено до случаите, в които е налице конкретен конфликт на интереси, той не би имал повече самостоятелно значение, съществувайки наред с член 4, параграф 1, буква б) от Директива 87/344.

в) По целите на Директива 87/344

66. Самостоятелното значение на член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344 не може да се постави под въпрос и чрез позоваване на целите на тази директива.

67. Доколкото ответникът в главното производство изтъква *на първо място*, че основната цел на Директива 87/344 е премахването на бариерите за достъпа до пазара, поради което било необходимо да се хармонизират правилата относно защитата на застрахованите за правни разноски лица срещу конфликти на интереси и че Директивата не е насочена да създаде в полза на застрахованите за правни разноски лица права или гаранции, които надхвърлят тази цел, подобни доводи са неубедителни.

68. Наистина основната цел на Директива 87/344 безспорно е премахването на бариерите за достъпа до пазара чрез хармонизиране на правните уредби относно защитата срещу конфликти на интереси. Този факт обаче не изключва *per se* възможността предметът на Директивата да надвишава обхвата на защитата срещу конфликти на интереси.

69. *На второ място*, в писмените си становища ответникът в главното производство и Комисията изтъкват, че в преамбюла на Директива 87/344 се споменава само целта за защита срещу конфликти на интереси.

70. Този довод също не е убедителен. Най-напред трябва да се посочи, че целите на Директивата, по отношение на които държавите членки са обвързани по силата на член 249, трета алинея ЕО, произтичат от членовете на съответната директива. Обвързващото действие не е подчинено на условието в преамбюла на Директивата да се съдържа специално позоваване на тези цели.

71. Впрочем ограничително тълкуване на член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344 не може да се обоснове с позоваване на текста на немски език на единадесетото съображение от Директива 87/344 поради факта, че текстът на този език се различава от текстовете на другите езици. Според текстовете на другите езици интересът на лицата със застрахователно покритие за правни разноски лица означава, че застрахованото лице трябва да може да избира адвокат или друго подходящо квалифицирано лице съгласно националното законодателство, за да го представлява в рамките на съдебни или административни производства, *и във всеки случай* на възникване на конфликт на интереси¹¹. Следователно в текстовете на другите езици в единадесетото съображение изрично се прави позоваване на интереса на застрахованото за

11 — Има основание да се счита, че текстът на немски език се основа на първоначална грешка, от която е произтекла последваща грешка. Първоначалната грешка е, че словосъчетанието относно представителството в съдебни и административни производства не е възприето като израз на самостоятелна алтернатива (както произтича от член 4, параграф 1, буква а), а като допълнително описание на квалификацията на „другото лице“. След това думите, с които в текстовете на другите езици намира израз алтернативната връзка между двете хипотези (например „et chaque fois“ в текста на френски език и „and whenever“ в текста на английски език) са преведени погрешно с думите „und zwar immer“ („и то във всеки случай“).

правни разноси лице да избере своя юридически представител в рамките на съдебно или административно производство, при това независимо от защитата срещу конфликти на интереси¹².

г) По историята на създаване на Директива 87/344

72. По-нататък Комисията изтъква като довод, че от историята на създаване на Директива 87/344 следва, че за разлика от първоначалния проект на Директивата не може да се приеме, че осигуреното лице има широко право на свободен избор на юридически представител. Проектът е предвиждал неограничено право на свободен избор на юридически представител¹³.

73. Този довод също не е убедителен. Както вече беше посочено, в окончателната редакция правото на свободен избор на юридически представител действително е формулирано с други изрази и е ограничено до представителството в съдебни и административни производства. Този факт сам по себе си обаче не представлява индикация за това, че ограниченият до съдебни и административни производства избор на юридически представител не следва да има самостоятелно значение в допълнение към целта за избягването

на конфликти на интереси. Напротив, историята на създаване на Директивата също така позволява да се направи заключението, че макар да е била ограничена до съдебни и административни производства, в тази ограничена форма първоначалната цел за свободен избор на юридически представител все пак не зависи от съществуването на конфликт на интереси. Нито в първоначалното предложение за Директивата на Комисията¹⁴, нито в други документи във връзка със законодателната процедура¹⁵ се съдържат данни, че с член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344 законодателят е целял единствено да създаде още един инструмент за избягването на конфликт на интереси, а не самостоятелно право на избор на юридически представител¹⁶. Ето защо Комисията не може да подкрепи тезата си с историята на създаване на Директива 87/344.

д) Междинно заключение

74. Ето защо междинното ми заключение е, че мястото на член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344 в общата структура на тази директива и нейните цели подкрепят

¹⁴ — Вж. бележка под линия 13.

¹⁵ — Вж. Становище на Икономическия и социален комитет относно предложение за директива на Съвета относно координирането на законите, подзаконовите и административните разпоредби относно застраховките за правни разноси, прието на 19 ноември 1980 г. (ОВ С 348, стр. 22); Становище на Европейския парламент относно предложение на Комисията на Европейските общности до Съвета за директива относно координирането на законите, подзаконовите и административните разпоредби относно застраховките за правни разноси, прието на 17 септември 1981 г. (ОВ С 260, стр. 78); Изменено предложение за директива на Съвета относно координирането на законите, подзаконовите и административните разпоредби относно застраховките за правни разноси, прието на 8 февруари 1982 г. (COM (82) 43 окончателен, ОВ С 78, стр. 9).

¹⁶ — Вж. Fenyves, A., „Zur Zulässigkeit der „Massenschadensklause“ in der Rechtsschutzversicherung“, Versicherungs-rundschau, 2006, p. 22 и p. 25, който отбелязва, че приносът на историческото тълкуване е твърде ограничен.

¹² — Вж. текстовете на френски и на английски език, посочени в точка 11 от настоящото заключение. Анализът по-специално на текстовете на италиански, португалски, румънски, словенски и испански език подкрепя този извод.

¹³ — Вж. член 5 от предложението за директивата на Комисията от 18 юли 1979 г. (COM(1979) 396 окончателен, ОВ С 198, стр. 2).

тезата за самостоятелното значение на правото на свободен избор на юридически представител в съдебни и административни производства и че историята на създаване на Директивата най-малко не е аргумент за противното¹⁷.

изрично, че държава членка може да ограничи правото на свободен избор на юридически представител само ако са изпълнени кумулативно всички условия по член 5. Следователно с оглед на неговия текст член 5 от Директива 87/344 не може да се схваща като примерно изброяване.

3. По прилагането по аналогия на член 5 от Директива 87/344 към случаите на колективни вреди

75. Ответникът в главното производство поддържа, че от член 5 от Директива 87/344 се извежда възможност за ограничаване на правото на свободен избор на юридически представител, предвидено в член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344. Този довод трябва също да се отхвърли. От член 5 от Директива 87/344 не може нито пряко, нито по аналогия да се направи извод за възможност за ограничаване на свободния избор на юридически представител в случаите на колективни вреди.

76. *На първо място*, член 5 от Директива 87/344 предвижда тясно ограничено изключение по отношение на правото на свободен избор на юридически представител. В тази разпоредба се уточнява

77. *Освен това* тази разпоредба представлява особено правило, отнасящо до конкретен случай, и следователно не може да обоснове съображения по аналогия. Тя е приета с оглед на стремежа на определени държави членки да запазят status quo по отношение на застраховането на правни разноски за случаите на пътно-транспортни произшествия, предлагано от британски и нидерландски автомобилни клубове¹⁸.

78. *По-нататък* считам, че съществуването на особено правило, което е тясно ограничено и не може да обоснове съображения по аналогия, представлява по-скоро аргумент против общата възможност за ограничаване на правото, предвидено в член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344.

17 — До същия извод стига също Paris, C., „Le régime de l'assurance protection juridique“, Larcier, 2004, p. 67, който посочва, че член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344 представлява самостоятелна гаранция, която не трябва да се обръква с мерките със структурен характер, предвидени в член 3, параграф 2 от тази директива.

18 — Вж. Cerveau, В. и Margeat, Н., цит. съч., посочено в бележка под линия 7, стр. 584; Fenuyes, А., цит. съч., посочено в бележка под линия 16, стр. 23.

4. По ограничаването на обхвата на правото на свободен избор на юридически представител по член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344 по съображения, свързани с неговата цел, в случаите на колективни вреди

79. Накрая, ответникът в главното производство и Комисията изтъкват, че към момента на приемане на Директива 87/344 явлението „колективни вреди“ все още не е познато. Ето защо правото на свободен избор на представител по силата на член 4, параграф 1, буква а) от тази директива не можело да се приложи в случаите на колективни вреди.

80. Този довод трябва също да се отхвърли. Доколкото текстът на член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344 не предвижда изключение по отношение на случаите на колективни вреди, ответникът в главното производство и Комисията целят в крайна сметка да се стигне до ограничаване на обхвата на прилагане на тази разпоредба по съображения, свързани с нейната цел. Подобно ограничаване обаче изисква текстът на член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344, противно на волята на законодателя, да има прекалено широк обхват. Не може да се приеме, че настоящият случай е такъв.

81. Преди всичко от фактическа страна не може да се приеме, че явлението „колективни вреди“ е било непознато на обществения законодател. Това явление не се свежда до финансовия сектор. Жалбоподателят по главното производство правилно посочва, че Директивата

е приета след така наречената афера „Контерган или Талидомида“¹⁹.

82. Доколкото ответникът в главното производство изтъква от правна страна, че трябва да бъде взето предвид евентуалното въвеждане на колективните искове в австрийското процесуално право, достатъчно е да се посочи, че този довод се отнася до потенциална възможност в бъдеще²⁰ и поради тази причина не може да обоснове в настоящия случай ограничаване на обхвата на прилагане на дадена правна норма по съображения, свързани с нейната цел. Подобно ограничаване не може да се обоснове и с обстоятелството, че в областта на правилата относно конкуренцията²¹ и в областта на защитата на потребителите²² Комисията е намерила решения в полза на колективните искове. Ако в бъдеще се счете за необходимо да се изменят разпоредбите на Директива 87/344 в това отношение, общественият законодател е този, който трябва съответно да направи това.

83. Освен това имам сериозни съмнения, че член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344 може да се счита за разпоредба с твърде широк обхват.

19 — Става въпрос за лекарство, съдържащо активното вещество талидомида, което в края на 50-те години е пуснато на пазара, по-специално в Германия и Обединеното кралство и причинява деформации на плода у бременните жени.

20 — Във връзка с процесуалноправните условия за предявяване на искове от множество увредени лица вж. Rechberger, W. H., „Zur Einführung eines „Gruppenverfahrens“ in Österreich“, в: Rechtsschutz gestern, heute, morgen, Festgabe zum 80. Geburtstag von Rudolf Machacek und Franz Matscher, Neuer Wissenschaftlicher Verlag, 2008, 861—869.

21 — „Бяла книга относно исковете за обезщетение за вреди при нарушаване на антиitrustовите правила на Европейската общност“, представена от Комисията на 2 април 2008 г. (COM(2008) 165 окончателен).

22 — „Зелена книга относно колективната защита на потребителите“, представена от Комисията на 27 ноември 2008 г. (COM(2008) 794 окончателен).

84. Първо, нормативното съдържание на член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344 е ограничено. Той единствено предвижда, че съществува право на свободен избор на юридически представител, *когато* се допуска юридически представител да защитава, да представлява или да обслужва интересите на застрахованото лице в съдебно или административно производство. За разлика от това, член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344 не урежда условията, при които застрахованото за правни разноски лице има право да ангажира юридически представител срещу застрахователя си на правни разноски. Следователно тези условия произтичат — при спазване на други релевантни задължителни общностно-правни или национални разпоредби — от договора за застраховка на правни разноски.

85. Второ, Директива 87/344 съдържа само няколко специфични изисквания към съдържанието на застраховките за правни разноски. Тя не уточнява по-конкретно кои области трябва да покрива застраховката на правни разноски. При спазване на националните изисквания застрахователните предприятия следователно са свободни да изключат областите, които са особено изложени на колективни вреди, или да изискат по-високи по размер премии за покритието на тези области²³.

86. Налага се изводът, че защитата на застрахователната общност с оглед на поддържането на постоянно равнище на премията и на прозрачна ценова струк-

тура, изисквана от ответника по главното производство, не трябва непременно да бъде постигната посредством ограничаване на свободния избор на юридически представител.

5. Заключение

87. Поради това следва да се заключи, че член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344 трябва да се тълкува в смисъл, че не е съвместим с тълкуването на национална правна разпоредба като член 158k от VersVG, съгласно което в договор за застраховка на правни разноски може да се предвиди, че когато голям брой притежатели на полици са увредени от едно и също събитие, застрахователят на правните разноски, а не лицето, застраховано за правни разноски, има право да избира юридически представител.

Б — Вторият преюдициален въпрос

88. След като вторият преюдициален въпрос е поставен само при условията на евентуалност, не е необходимо да се дава отговор на същия.

23 — Вж. Paris, С., цит. съч., посочено в бележка под линия 15, стр. 70.

VII — Заключение

89. Въз основа на гореизложеното предлагам на Съда да отговори на въпросите на запитващата юрисдикция по следния начин:

„Член 4, параграф 1, буква а) от Директива 87/344/ЕИО на Съвета от 22 юни 1987 година относно координирането на законовите, подзаконовите и административните разпоредби относно застраховките за съдебни разноски трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска тълкуване на национална правна разпоредба, като член 158k от австрийския закон за застрахователните договори, според което в договори за застраховка на правни разноски е допустима клауза, по силата на която при настъпване на едно и също застрахователно събитие, от което са увредени голям брой притежатели на полици, застрахователят на правни разноски, а не лицето, застраховано за правни разноски, има право да избира юридически представител, който да защитава, да представлява или да обслужва интересите на лицето, застраховано за правни разноски, в съдебно или административно производство.“